

A

בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף כ"ב of ביצה.
Some of the topics we will learn about today include:

A further explanation of the three items that Rabban Gamliel ruled like Bais Shamai, as mentioned in our Mishna.

Whether מכשירי אוכל נפש is permissible on Yom Tov

A

*Explanation
of the three items
Rabban Gamliel ruled
like Bais Shamai*

מכשירי אוכל נפש

B

Using a non-Jew to provide medicines and cures on Shabbos

Three items in which Rabban Gamliel adopted a lenient approach on Yom Tov

B

*Using a non-Jew
to provide medicines and cures
on Shabbos*

*Three items in which
Rabban Gamliel adopted
a lenient approach on Yom Tov*

C

Several laws related to scents, incense, perfume and מוליד ריח on Yom Tov, and in which cases this is permissible.

Some of the key topics and concepts that we will learn about include:

בנין וסתירה בכלים

בנין, building, and סתירה, dismantling, are two of the thirty-nine אבות מלאכות that are prohibited on Shabbos.

It is a Machlokes between Bais Shamai and Bais Hillel, whether בנין וסתירה apply only to structures attached to the ground, or to movable utensils as well.

C

*Several laws related to
Scents, Incense, Perfume
and מוליד ריח on Yom Tov,
and in which cases this is permissible*

בנין וסתירה
בכלים

D לחם הפנים
12 loaves of bread were brought each week to the בית המקדש and placed on the שלחן הזהב in the Mishkan. The 12 loaves were replaced each Shabbos, and the Kohanim ate the loaves of the previous week.

The loaves were baked in a very special way and shape, the process of which was known only to a small group of people.

רפואה בשבת ויום טוב

As a general rule, medicines or cures are forbidden on Shabbos or Yom Tov. This is an איסור דרבנן that was instituted in the time of the gemara,

– גזירה משום שחיקת סממנים

He might make the medicines which were derived by crushing herbs and plants, which is forbidden on Shabbos and Yom Tov. While the reason for the גזירה may no longer apply, the איסור remains in force even if the original reasoning for the Takana is no longer applicable, as we have learned earlier in this Mesechta on Daf ה.

D

לחם הפנים

רפואה

בשבת ויום טוב

1 So let's review.....

The Mishnah on the previous Daf stated;
 שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי ב"ש
 There were three Halachos in which Rabban Gamliel ruled stringently like Bais Shamai:
 The first one was explained there.
 The Gemara now addresses the second one:
 ואין זוקפין את המנורה ביום טוב
 Simply translated, this means that we may not stand up a candelabra that fell down. Upon which the Gemara asks;
 מאי קא עבד

1

משנה:
 שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר
 כדברי בית שמאי...
 2
 ואין זוקפין את המנורה
 ביום טוב
 We may not stand up a candelabra
 that fell down

2 What איסור is involved?

אמר רב חיינא בר ביסנא
 הכא במנורה של חליות עסקינן
 דמחזי כבונה
 We are discussing a Menora that has several interlocking pieces which came apart. Reconnecting them gives the appearance of building, and Bais Shamai forbids doing this on Yom Tov,
 דב"ש סברי יש בנין בכלים ויש סתירה בכלים
 Because they hold that מלאכת בונה applies to כלים. Whereas
 ב"ה סברי אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים
 does not apply to כלים. Therefore, there is no
 Halachic problem in reassembling the pieces of the Menora on
 Yom Tov.
 =====

2

What איסור is involved?
 אמר רב חיינא בר ביסנא
 הכא במנורה של חליות
 עסקינן
 דמחזי כבונה

 בית ראש סברי
 אין בנין בכלים
 ואין סתירה בכלים
 דבית שמאי סברי
 יש בנין בכלים
 ויש סתירה בכלים

3 The gemara continues on the topic of Menoros and lamps on Yom Tov.

עולא איקלע לבי רב יהודה
 Ulla was visiting Rav Yehuda on Yom Tov,
 קם שמעיה זקף לה לשרגא
 Ulla's attendant straightened out a tilted lamp, separating the oil from the wick, extinguishing the candle more quickly.
 Rav Yehuda asked Ulla how this was permitted - upon which
 Ulla readily agreed with Rav Yehuda, that such an act is in fact
 considered מכבה, extinguishing a fire, and forbidden on Yom
 Tov. He commented that his attendant was acting on his own,
 without his approval.

3

עולא איקלע לבי רב יהודה
 קם שמעיה זקף לה לשרגא
 Ulla's attendant
 straightened a tilted lamp,
 separating the oil from the wick,
 extinguishing it more quickly
 Rav Yehuda asked Ulla
 how this was permitted?
 Ulla readily agreed.
 His attendant was acting on his own,
 without his approval

4 The Gemara continues on the topic of מכבה on Yom Tov:
 בעא מיניה אבא בר מרתא מאביי
 מהו לכבות את הנר מפני דבר אחר
 Is one permitted to extinguish a candle to create darkness, in order to engage in marital relations?

4

ביעא מינייה אבא בר מרתא מאביי
**מהו לכבות את הנר
 מפני דבר אחר?**

5 Abaye suggested other options to resolve this problem, such as moving the candle to another house or setting up a partition. In absence of these options, Abaye ruled that it is forbidden to extinguish a candle for this purpose.
 As Tosfos explains; such a הנאה הגוף is not considered צורך אוכל to be permitted on Yom Tov.
 We cannot apply
 - מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך
 Because that is only מתיר a direct הנאה, whereas in this case the כיבוי is only a מכשיר for the purpose of making the room dark for the הנאה of the person.

5

Abaye suggested other options...

Moving the candle to another house Setting up a partition

In absence of these options...
It is forbidden to extinguish a candle

כגאית פקוקא נפול נפול
 Such a צורך אול נפול is not considered נפול

6 איתיביה
 Abba bar Marta questioned Abaye's ruling from the following Tosefta:
 אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה
 ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה מותר
 It is forbidden to extinguish a burning piece of wood, in order to save the wood, because that is not a Yom Tov need. However it is permitted to extinguish the בקעת in to prevent the house from becoming full of smoke, because this is a Yom Tov need.
 Although it is not נפול אוכל נפול, it is permitted, according to this תוספתא.

6

איתיביה
 Abba bar Marta

ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדרה מותר אין מכבין את הבקעת כדי לחוס עליה

Although it's not נפול אוכל נפול, it is permitted?

7 Abaye answered:
 ההיא רבי יהודה היא
 That Tosfeta follows the opinion of Rebbe Yehuda, who, as the Gemara will explain further on כ"ה, holds that even מכשירי אוכל נפש are permitted on Yom Tov, as he learns from אך אשר יעשה לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם - לכם - לכל צרכיכם -
 And as such, also permits any מלאכה that has הנאת הגוף, even if not specifically נפש אוכל.
 However, explains Abaye;
 כי קאמינא אנא לרבנן
 My ruling, to forbid extinguishing flames on Yom Tov, follows the Chachamim who forbid נפש אוכל as they learn והוא לבדו - only items that pertain to נפש אוכל are permitted on Yom Tov. So too, they forbid doing a מלאכה for a הנאת הגוף that is not specifically נפש אוכל.

7 Abaye answered:

<p>כי קאמינא אנא לרבנן מלאכי אוכל נפש are forbidden</p>	<p>ההיא רבי יהודה היא Even מלאכי אוכל נפש are permitted</p>
---	---

8 The Gemara brings several similar questions:
 בעא מיניה אב"י מרבה
 מהו לכבות את הדלקה ביו"ט
 May we extinguish a fire on Yom Tov?
 Obviously, where there is no סכנת נפשות, but only danger to property. Similarly;
 בעא מיניה רב אשי מאמימר
 מהו לכחול את העין ביו"ט
 May one color the eye for medicinal purposes on Yom Tov?
 Again, referring to a non-life threatening illness -

 To which Rabbah and Ameimar responded that it is forbidden. They were questioned from the same Tosfeta mentioned above, and answered similarly, that the Tosefta follows the ruling of Rebbe Yehuda, and in these cases we follow the Chachamim.
 =====

8

<p>ב"א מיניף רב אשי מאמימר מהו לכחול את העין ביו"ט? Rabbah responded It is forbidden</p>	<p>ב"א מיניף אב"י מרבה מהו לכבות את הדלקה ביו"ט? Ameimar responded It is forbidden</p>
--	--

They were questioned from the Tosfeta mentioned above, and answered similarly, the Tosefta follows Rebbe Yehuda

9 The gemara now discusses רפואה by a non-Jew on Shabbos:
 אמומר שרי למכחל עינא מנכרי בשבתא
 Ameimar permitted a non-Jew to apply eye medicine on Shabbos.
 This follows the principle of
 כל צרכי חולה עושין ע"י נכרי בשבת
 A non-Jew may perform any medical care for a Jew on Shabbos. While normally אמירה לעכו"ם is forbidden on Shabbos, the Chachamim did not apply their גזירה regarding רפואה, even for a סכנה ב"ב.
 חולה שאין בו סכנה.
 =====

9 רפואה by a non-Jew on Shabbos

אמומר
שרי למכחל עינא
מנכרי בשבתא

ב"ב צרכי חולה
עושין ע"י נכרי בשבת

10 The Gemara now addresses the third Halachah in the previous Mishnah in which Rabban Gamliel acted stringently like Bais Shamai:
 ואין אופין פתין גריצין אלא ריקין
 One may not bake thick loaves of bread on Yom Tov - only thin ones.
 After questioning this Halachah, the gemara explains this to mean
 פת מרובה, large quantities of bread, which ב"ש holds is forbidden on Yom Tov,
 דקטרו טרחא דלא צריך
 He is engaging in unnecessary work on Yom Tov by baking extra bread.

10 שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר
 כדברי בית שמאי...
3
 ואין אופין פתין גריצין
 אלא ריקין
 One may not bake thick loaves on Yom Tov only thin ones
 The gemara explains this to mean
 פת מרובה
 דקטרו טרחא דלא צריך

11 Whereas ב"ה holds that this is permissible, since when the oven is full, the bread bakes better, and so this is a טירחה that is directly beneficial for צורך אוכל נפש, for use on Yom Tov itself.
 =====

11 ב"ה holds
 This is permissible
 Since when the oven is full,
 the bread bakes better

12 Zugt the Mishna:
 אף הוא אמר שלשה דברים להקל
 While Rabban Gamliel ruled stringently in the 3 cases mentioned in the previous Mishnah, Rabban Gamliel ruled leniently regarding the following 3 Halachos, in which וחסמים אוסרין - The Chachamim forbid them.
 One -
 מכבדין בית המטות
 It is permitted to sweep the floor on Yom Tov in the areas between the beds where they ate.
 As Rashi explains; The Chachamim forbid sweeping the earthen floors that were common in the times of the Mishna, for fear that one would fill in the crevices of the floor, which constitutes בונה, building on Yom Tov. Rabban Gamliel held that the small areas between the beds were constantly cleaned, and therefore did not contain crevices that could inadvertently be filled.

12 אף הוא אמר שלשה דברים להקל
 Rabban Gamliel ruled leniently in which the Chachamim forbid...
1
 מכבדין בית המטות
 It is permitted to sweep the floor between the beds where they ate

13 The Gemara cites a Braisa in which רבי אליעזר בר צדוק says that they did not actually sweep on Yom Tov in the home of רבן גמליאל. Rather, they swept Erev Yom Tov, and they would spread out sheets on the floor.
 After the meal on Yom Tov, מסלקין את הסדינים ונמצא הבית מתכבד מאליו
 They would remove the sheets, and the house would be clean. To which the Chachamim responded;
 אם כן אף בשבת מותר לעשות כן
 This is permitted even on Shabbos.
 =====

13 כריותא:
 רבי אליעזר בר צדוק
 They did not actually sweep on Yom Tov in the home of רבן גמליאל
 Rather, they swept Erev Yom Tov
 ופורסין עליהם סדינים
 After the meal on Yom Tov, מסלקין את הסדינים ונמצא הבית מתכבד מאליו
 The Chachamim responded;
 אם כן אף בשבת מותר לעשות כן

14 Two -
 ומניחין את המוגמר ביו"ט
 One may place incense on coals on Yom Tov, to provide a pleasant aroma in the room, because this is considered a הנאת צורך, which is similar to נפש אוכל נפש, and permitted on Yom Tov.

14 **2**
 ומניחין את המוגמר ביום טוב
 This is considered a הנאת צורך, similar to נפש אוכל נפש

15 Rashi explains: The Chachamim forbid it, because we learn from the Posuk
 אך אשר יעשה לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם
 - דבר השוה לכל נפש
 The היתר applies only to things that most people enjoy. Whereas incense is used only by certain individuals.

Here too, the Gemara quotes a Braisa in which רבי אליעזר בר צדוק says that they did not actually burn incense on Yom Tov in the home of גמליאל רבן. Rather, they would prepare censers Erev Yom Tov,

ומעשנין אותן מערב יום טוב
 ופוקקין נקביהן מערב יום טוב
 They would fill them with smoke, and plug the holes. The next day, during the meal

פותרין את נקביהן
 ונמצא הבית מתגמר מאליו
 They would unplug the holes, releasing the smoke of the incense, which would create the pleasant aroma.

To which the Chachamim responded;
 אם כן אף בשבת מותר לעשות כן
 This is permitted even on Shabbos.

=====

15
 ברייתא:
 רבי אליעזר בר צדוק says
 They did not actually burn incense
 on Yom Tov
 in the home of גמליאל רבן
 Rather, they would prepare censers Erev Yom Tov,
 ומעשנין אותן מערב יום טוב
 ופוקקין נקביהן מערב יום טוב
 The next day, during the meal
 פותרין את נקביהן
 ונמצא הבית מתגמר מאליו
 The Chachamim responded;
 אם כן אף בשבת מותר לעשות כן

16 Three -
 ועושין גדי מקולס בלילי פסחים
 One may roast a whole lamb with its entrails on its side on Pesach night, to commemorate the פסח.
 קרבן פסח.
 וחכמים אוסרין
 Rashi explains: The Chachamim forbid it, because it appears like the קרבן פסח, which is קדשים, and people will erroneously think that we may bring Korbanos even today when there is no בית המקדש.

16
 3
 ועושין גדי מקולס
 בלילי פסחים
 One may roast a whole lamb
 with its entrails on its side on Pesach night,
 to commemorate the פסח קרבן
 וחכמים אוסרין

17 As the Gemara on the next Daf quotes a Braisa;
 תניא רבי יוסי אומר
 תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי
 לאכול גדי מקולס בלילי פסחים
 שלחו ליה אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נדוי
 שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ
 קדשים סלקא דעתך
 אלא אימא כעין קדשים

17
 תניא רבי יוסי אומר
 תודוס איש רומי הנהיג את בני רומי
 לאכול גדי מקולס בלילי פסחים
 שלחו ליה אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נדוי
 שאתה מאכיל את בני ישראל קדשים בחוץ
 קדשים סלקא דעתך
 אלא אימא כעין קדשים